

NORSKE FUND AV HEMIPTERA

AV

EMBR. STRAND.

Siden SCHÖYEN i Videnskabselskabets forhandlinger for 1889 offentliggjorde sit »Bidrag til kundskaben om Norges Hemipter- og Orthopter-fauna» er det ikke meget, som er gjort til forøgelse av vor kundskab om Norges Hemipterfauna. Nogle mindre meddelelser af WARLOE, SPARRE SCHNEIDER og mig selv¹ er saavidt vides det hele. Det er derfor endnu meget igjen at gjøre paa dette omraade, og i betragtning derav har jeg paa mine mange entomologisk-arachnologiske reiser i de sidste aar altid leilighedsvis medtaget ogsaa *Hemiptera*, hvorved jeg efterhaanden har faaet sammen endel materiale, der sætter mig istand til herved at kunne bringe endel nye oplysninger om denne del av vor fauna.

For rigtig determination av alle i det følgende anførte arter er det tilstrækkelig garanti, at hele mit materiale har været gennemgaaet av den bekjendte hemipterolog Dr. G. HORVATH i

¹ WARLOE: Nogle for Norges fauna nye *Hemiptera Heteroptera* (Ent. Tidsskr. 1896).

— » —: Nye skandinaviske *Hemiptera Heteroptera* (ibid. 1901).

SCHNEIDER: *Coloptera* og *Lepidoptera* ved Bergen og i nærmeste omegn (Bergens museums aarbog, 1901). — I indledningen nævnes nogle ved Bergen observerede *Hemiptera*.

STRAND: Bidrag til Hallingdals og Lyngörs insektfauna (Nyt magasin for naturvidenskaberna, XXXVII).

— » —: Et lidet bidrag til Norges entomologiske fauna (Ent. Tidsskr. 1899).

Budapest; for den store tjeneste hr. Dr. HORVATH derved har vist mig, udtaler jeg herved min forbindligste tak.

Heteroptera.

Fam. Pentatomidæ.

1. *Ælia acuminata* L.
Haves kun fra Ulefos (Bratsbergs amt).
2. *Neottiglossa pusilla* GMEL.
Denne for Norges og vistnok ogsaa for Skandinaviens fauna nye art er funden ved Kristiania og Ulefos.
3. *Dolycoris baccarum* L.
Denne vistnok overalt i det sydlige hyppige art er taget ved Kristiania, Skien, Aal (Hall.) og Lærdal (Sogn). Desuden ved Lillehammer (WOLLEBÆK leg.).
4. *Chlorochroa juniperina* L.
Er samlet ved Bergen, i Lærdal, Aal og paa Hvaløerne. Mindre hyppig end foregaaende art.
5. *Eurydema oleraceum* L.
Haves kun fra Kristiania og Skien, ligesom den av WOLLEBÆK er taget ved Lillehammer.
6. *Picromerus bidens* L.
Denne vistnok sparsomt forekommende art haves kun fra Lærdal. Ny for vestlandet.
7. *Acanthosoma interstinctum* L. (*dentatus* DE G.).
I Lærdal og Lavik (Sogn), samt ved Porsgrund. Ogsaa ny for vestlandet.
8. *Elasmotherus griseus* L. (FIEB.).
Unicum fra Lavik.
9. *Cyphostethus tristriatus* FABR.
Et eneste eksemplar fra Kirkeøen (Hvaløerne).
REUTER opgiver i »Finlands og den skandinaviske halvøens Hemiptera heteroptera» som findested kun Skaane, skjönt den allerede længe för av SIEBKE var offentliggjort som funden i Norge.

Fam. Coreidæ.

10. *Syromastes marginatus* L.
Samlet ved Skien og i Onsö (Smaalenene) i faa eksemplarer.
11. *Alydus calcaratus* L.
Denne art, som her i landet først fandtes av BOHEMAN (paa Dovre) og som senere kun er funden ved Dröbak (av WARLOE) og ved Lyngör (av mig selv), har jeg nu ogsaa fra Aal.
12. *Therapha hyoscyami* L.
Unica fra Lillehammar (W.) og Ulefos. — Udbredt om end sparsomt over det söndenfjeldske.
13. *Corizus crassicornis* L.
Ved Skien og Kristiania.
14. *Corizus subrufus* GMEL.
Unicum fra Ulefos.
Vistnok ny ikke blot for Norges, men for hele Skandinaviens fauna.
15. *Myrmus miriformis* FALL.
Kun fra Aal.

Fam. Berytidæ.

16. *Berytus minor* H. S.
Haves kun fra Aal. — Var tidligere paavist fra Kristiania, Kongsberg, Ringerike (SCHÖYEN), Skibvik pr. Lyngör (STRAND).

Fam. Lygæidæ.

17. *Nysius thymi* WOLFF.
Av denne almindelige art haves ekspl. fra Lavik, Lærdal, Trondhjem, Bjöberg paa Hemsedalsfjeldet, Hemsedal og Aal. Den er ogsaa paavist i det nordlige Norge, nemlig ved Bosekop (STAUDINGER og WOCKE) og i Hatfjeldalen (STRAND).

18. *Nysius jacobæae* SCHILL.
Denne lidet almindelige art haves kun fra Aal og Hemsedal.
19. *Cymus glandicolor* HAHN.
Eksemplarer haves fra Onsö og Skien. Arten er sjelden; jeg har tidligere angivet den fra Lier og Ödemark.
20. *Cymus clavicolus* FALL. (HAHN).
Unicum fra Skien.
21. *Ischmorhynchus resedæ* Pz.
Denne for faunaen nye art har jeg kun fra Botne (Jarlsberg og Larviks amt).
22. *Geocoris megacephalus* ROSSI.
Toges ved Fauske i Hemsedal og ved Bjöberg paa Hemsedalsfjeldet.
Arten var för kun kjendt fra Midt- og Sydeuropa.
23. *Ligyrocoris sylvestris* L.
Samlet ved Bergen, i Lærdal, Lavik, Aal og Hemsedal. Arten er almindelig og er allerede tidligere angivet baade fra Vestlandet (Smölen [SIEBKE]) og det nordenfjeldske (Hatfelddalen [STRAND]).
24. *Drymus sylvaticus* FABR.
Haves fra Kristiania, Bergen, Botne og Onsö. — Ny for Vestlandet.
25. *Drymus brunneus* SAHLB.
Denne for faunaen nye art haves i unica fra Langöen i Vesteraalen og fra Onsö. Har altsaa en vid udbredelse, men maa vistnok forekomme meget sparsomt.
26. *Eremocoris plebejus* FALL.
Unicum fra Hvalöerne av denne ogsaa vidt udbredte (bl. a. fundet ved Bosekop), men lidet hyppige art.
27. *Eremocoris erraticus* FABR.
Synes at være hyppig i den arktiske region, idet jeg har den fra Hadsel, Östvaagöen, Lödingen, Hammerö og Tysfjorden. I det söndenfjeldske har jeg taget den i Aal og paa Vestlandet i Lavik. Tidligere har jeg offentliggjort den fra Stensöen (Lyngör), og av STAUDINGER og WOCKE er den taget i Alten.
28. *Scolopostethus affinis* SCHILL.

Av denne vidt udbredte, men ikke hyppige art har jeg kun ekspl. fra Tune i Smaalenene.

29. *Scolopostethus Thomsoni* REUT.

Denne for Norges fauna ikke før noterede art synes at være adskillig utbredt i den arktiske region, idet jeg har fundet den paa Östvaagöen, ved Lödingen og i Tysfjorden.

30. *Scolopostethus decoratus* HAHN.

Kun et eksemplar (Skien).

31. *Rhyparochromus chiragra* FABR. (HAHN).

Ligesom forrige kun ved Skien. Ny for faunaen.

32. *Stygnocoris pedestris* FALL.

Vistnok almindeligst i det vestenfjeldske, idet jeg der har den fra Bergen, Lavik og Lærdal, men forresten kun har fundet den i Aal.

33. *Sphragisticus nebulosus* FALL.

Kun i Aal og ved Kristiania.

34. *Trapezonotus arenarius* L. (*agrestis* FALL.).

Almindelig i det söndenfjeldske, hvor jeg har samlet den i Aal, Hemsedal, ved Bjöberg paa Hemsedalsfjeldet, i Onsö, ved Skien og paa Hvalöerne. Paa Vestlandet har jeg fundet den ved Bergen og i det nordenfjeldske paa Langöen i Vesteraalen. I Nordland fandtes den forresten allerede av ZETTERSTEDT.

35. *Aphanus pini* L.

Hyppig i det söndenfjeldske: Kristiania, Skien, Onsö, Hvalöerne, Aal, maaske sjelden paa Vestlandet: Lærdal og i den arktiske region: Tysfjorden. I det nordenfjeldske har jeg forresten før fundet den paa Lökta og Sandnessjöen (Helgeland), i Vefsen og Hatfjeldsdalen.

Fam. Aradidæ.

36. *Aradus corticalis* L.

Haves kun fra Aal.

Fam. Tingididæ.

37. *Piesma maculata* LAP.

I det östenfjeldske adskillig udbredt: Aal, Kristiania, Onsö, Skien og forekommer ogsaa paa Vestlandet: Lærdal.

38. *Dictyonota tricornis* SCHRK.

Unicum fra Aal av denne for Skandinavien nye art(?).

39. *Phyllontocheila cardui* L.

Denne i det sydlige vistnok temmelig almindelige art er kun taget ved Skien.

Fam. Gerridæ.

40. *Gerris asper* FIEB.

Av denne art, der av SPARRE SCHNEIDER angives fra Bergen og allerede tidligere av SAHLBERG var funden i det Nordenfjeldske, har jeg ekspl. fra Aal, Lavik og Langöen (Vesteraalen).

Fam. Reduviidæ.

41. *Coranus subapterus* DE G.

Denne hidtil kun paa Dovre (SIEBKE) tagne art, har jeg fra Aal.

42. *Nabis flavomarginatus* SCHOLTZ.

Denne vidt udbredte art er taget i Lærdal, Aal, Hemse-dal, ved Trondhjem og i Tysfjorden. Tidligere har jeg fundet den bl. a. i Hatfeldtdalen og SCHNEIDER opfører den fra Bergen.

43. *Nabis brevis* SCHOLTZ.

Vistnok ikke tidligere angivet fra Norge, skjönt den synes at være udbredt over en stor del av det sönden-fjeldske: Kristiania, Porsgrund, Ulefos, Skien, Lærdal. Alt-saa hidtil kun fra kystdistrikterne.

44. *Nabis rugosus* L.

Er i den sydlige del av landet vistnok likesaa almindelig som *flavomarginatus*, men er hidtil ikke paavist inden den arktiske region. De nye findesteder er Lærdal, Skien, Porsgrund, Ulefos, Kristiania, Onsö og Hvalöerne.

45. *Nabis ferus* L.

Unicum fra Skien.

46. *Nabis limbatus* DAHLB.
Ogsaa et unicum (Trondhjem). Var hidtil kun funden i Akershus amt.

Fam. **Capsidæ.**

47. *Miris calcaratus* FALL.
Samlet ved Skien, Porsgrund, Ulefos og Kristiania.
48. *Miris laevigatus* L.
Sammen med foregaaende ved Porsgrund, Ulefos og Kristiania. Findes neppe i den arkt. reg.; i Finland er den ikke funden (REUTER).
49. *Miris holsatus* FABR.
Rimeligvis vor eneste arktiske *Miris*-art; den haves fra Lödingen og Tysfjorden (för har jeg angivet den fra Vefsen og Hatfjelddalen). Desuden fra Skien, Porsgrund, Bergen, Lavik, Lærdal og Aal.
50. *Leptopterna dolabrata* L.
Kun fra Trondhjem.
51. *Calocoris fulvomaculatus* DE G.
Som forrige kun fra Trondhjem. Gaar ogsaa nordover til den arktiske region: Hatfjelddalen (STRAND).
52. *Pycnopterna striata* L.
Unicum fra Tysfjorden. För paavist fleresteds i det søndenfjeldske (SIEBKE) og i Hatfjelddalen (STRAND).
53. *Phytocoris populi* L.
Kun funden i Lærdal.
54. *Pilophorus clavatus* L.
Eksemplarer haves fra Aal, Lavik og Lærdal av denne lidet almindelige art.
55. *Phylus coryli* L.
Kun fra Trondhjem.
- 55a. *Lygus pratensis* L.
Fundet talrig ved Kristiania, Hvaløerne, Skien, Porsgrund, Ulefos, i Aal og Lavik samt ved Bergen. — Nordgrænse: Sandnessjøen (STRAND).
- 55b. *Lygus pratensis* L. v. *campestris* L.
Paa de samme steder som hovedformen, samt desuden

- ved Trondhjem, i Lærdal og Hemsedal. Efter de opbeva-
rede individer at dømme talrigere end hovedformen.
56. *Lygus rubicundus* FALL.
Fundet i Lærdal og ved Skien. Ny for vestlandet.
57. *Lygus rubricatus* FALL.
Taget ved Bergen og i Aal. Ny for vestlandet.
58. *Lygus contaminatus* FALL.
Kun funden ved Trondhjem; tidligere noteret fra Hat-
fjeldalen. — I Saltdalen sec. SAHLBERG.
59. *Lygus pabulinus* L.
Av denne allerede av SCHNEIDER fra Vestlandet angivne
art haves ekspl. fra Bergen, Lavik, Lærdal og Aal, samt
Tysfjorden. — Hidtil er altsaa 3 *Lygus*-arter fundne i vor
arktiske region.
60. *Lygus* sp. Aal (unic.).
61. *Macrolophus nubilus* H. S.
Unicum ved Kristiania av denne for faunaen nye art.
62. *Charagochilus Gyllenhali* FALL.
Kun funden paa Kirkeøen (Hvaløerne).
63. *Plesiocoris rugicollis* FALL.
Haves fra Tysfjorden. Har i det arktiske Norge vistnok
adskillig udbredelse, da jeg ogsaa fandt den paa flere steder
i Hatfjeldalen.
64. *Liocoris tripustulatus* FABR.
Samlet ved Kristiania og Porsgrund.
65. *Monalocoris filicis* L.
Unicum fra Porsgrund.
66. *Bryocoris pteridis* FALL.
Er kun paatruffen i Lavik. Ny for Vestlandet.
67. *Globiceps selectus* FIEB.
Denne for Skandinavien nye art er funden i Aal.
68. *Ætorhinus angulatus* FALL.
Er kun funden paa Vestlandet: Bergen, Lavik og Lærdal;
allerede av SIEBKE angives den fra det vestenfjeldske (Molde).
69. *Chlamydatus pullus* REUT.
Unicum fra Aal av denne for faunaen nye art.
70. *Mecomma ambulans* FALL.
Haves fra Tysfjorden, Aal og Lærdal. Arten er i det

arktiske strög vidt udbredt, idet den tidligere er fundet ved Gjebstad og Alteidet (ZETTERSTEDT), Hatfjeldalen (STRAND).

71. *Dicyphus globulifer* FALL.
Denne hidtil kun ved Kristiania fundne art haves fra Aal.
72. *Orthotylus marginalis* REUT.
Fundet ved Bergen, Trondhjem, i Lærdal og Tysfjorden. Ny for faunaen.
73. *Orthotylus ericetorum* FALL.
Funden ved Bergen. — Ny for vestlandet.
74. *Halticus apterus* L.
Kun fra Aal.
75. *Atractotomus magnicornis* FALL.
Denne meget sjeldne art er kun funden ved Bergen. Ny for vestlandet.
76. *Psallus roseus* FABR.
Liksom forrige kun ved Bergen og ny for Vestlandet.
77. *Psallus Falleni* REUT.
Denne allerede av SCHNEIDER for Vestlandet noterede art toges i Lærdal, Aal, ved Trondhjem og Sandnessjøen (Helgeland) og tilhører altsaa ogsaa den arktiske region.
78. *Psallus ambiguus* FALL.
Ogsaa en arktisk art, der haves fra Tysfjorden. Er ellers funden ved Trondhjem og i Hatfjeldalen.
79. *Psallus betuleti* FALL.
Forekommer ogsaa i regio arctica (Tysfjorden).
80. *Plagiognathus arbustorum* FABR.
Funden i Aal, Lærdal, ved Trondhjem og Bergen.
81. *Plagiognathus albipennis* FALL.
Unicum fra Aal.

Fam. Cimicidæ.

82. *Anthocoris nemorum* L.
Hyppig overalt.
83. *Triphleps nigra* WOLFF.
Unicum fra Onsö av denne for faunaen nye art.

Fam. **Saldidæ.**84. *Salda saltatoria* L.

Er funden paa Östvaagöen (Lofoten), i Tysfjorden, Aal, Onsö og paa Hvalöerne. I den arktiske region blev den funden allerede av STAUDINGER og WOCKE og jeg har tidligere taget den paa Rös vandsholmen.

85. *Salda orthochila* FIEB.

Ogsaa en arktisk art: Langöen, Lödingen og Tysfjorden, som forresten er taget i Aal, Lavik, Lærdal, Onsö og ved Trondhjem og saaledes er meget almindelig.

86. *Salda riparia* FALL.

Denne sjeldne art fandtes kun i Tysfjorden.

87. *Salda littoralis* L.

Foruden i Tysfjorden har jeg fundet den ved Lödingen og Svolvær.

88. *Salda scotica* CURT.

Unicum fra Tysfjorden.

Fam. **Corixidæ.**89. *Corixa praeusta* FIEB.90. *Corixa carinata* SAHLB.91. *Corixa cavifrons* THS.

Alle tre arter samlet i Aal. — *C. carinata* er tidligere funden ved Kristiania (SIEBKE) og Bodö (SAHLBERG). *cavifrons* kun ved Kristiania (SIEBKE).

Homoptera.

Fam. **Cercopidæ.**92. *Aphrophora alni* FALL.

Er kun funden paa Vestlandet: Lavik og Lærdal.

92. *Ptyelus spumarius* L.

Hovedformen er samlet i Aal, Lærdal, ved Bergen og

Trondhjem, samt i Tysfjorden og det samme er tilfældet med *v. fasciatus* FABR. Derimod er *v. lineatus* FABR. kun tagen ved Trondhjem, *v. leucophthalmus* L. kun i Aal, mens *v. lateralis* L. og *v. marginellus* FABR. kun er repræsenterede med unica fra resp. Aal og Lærdal.

93. *Ptyelus lineatus* L.
Unicum fra Lærdal.

Fam. **Membracidæ.**

94. *Centrotus cornutus* FABR.
Samlet ved Ulefos og Porsgrund.

Fam. **Jassidæ.**

95. *Euacanthus interruptus* L.
Er funden ved Bergen og i Tysfjorden.
96. *Euacanthus acuminatus* FABR.
Denne sjeldne art haves i unicum fra Bergen og Lavik. Ny for Vestlandet.
97. *Bythoscopus flavicollis* L.
Haves fra Tysfjorden, Sandnessjøen, Lavik, Lærdal og Aal.
98. *Ideocerus populi* L.
Samlet ved Trondhjem, Bergen, i Lærdal og Aal.
99. *Idiocerus confusus* FLOR.
Denne sjeldne art er kun funden i Lærdal; ny for Vestlandet.
100. *Idiocerus sp.*? (♀).
Fra Aal og Bergen.
101. *Agallia venosa* FALL.
Kun fra Aal.
102. *Cicadula sexnotata* FALL.
Unicum fra Hatfjelddalen av denne for faunaen nye art.
103. *Empoasca smaragdula* FALL.
Haves fra Hatfjelddalen, Rös vand, Lærdal, Trondhjem og Aal.
104. *Chlorita flavescens* FABR.
Kun funden ved Porsgrund.

105. *Typhlocyba sexpunctata* FALL.
Denne for faunaen nye art har jeg fra Aal og Lærdal.
106. *Typhlocyba geometrica* SCHRK.
Unicum fra Lærdal. Ny for Vestlandet.
107. *Typhlocyba ulmi* L.
Er kun funden ved Bergen. Ny for Vestlandet.
108. *Typhlocyba rosae* L.
Taget baade i Lærdal og Aal.
109. *Eupteryx Germari* ZETT.
Kun samlet ved Bergen.
110. *Gnathodus punctatus* THBG.
Eksemplarer haves fra Kristiania, Skien, Hvaløerne, Onsö, Lavik og Lærdal. Ny for Vestlandet.
111. *Thamnotettix simplex* H. S.
Er vidt udbredt i det nordlige Norge, idet den er funden i Tysfjorden, Lödingen, Hammerö, Hatfjeldalen, Skarmodalen og Rös vand. Haves ogsaa fra Lavik.
Fra Tysfjorden og Hatfjeldalen haves nogle ekspl., som danner en egen varietet.
112. *Thamnotettix sulphurellus* ZETT.
Er funden ved Trondhjem, Bergen og i Lavik.
113. *Thamnotettix subfuscus* FALL.
En vidt udbredt art: Tysfjorden, Hadsel, Lödingen, Hammerö, Hatfjeldalen, Rös vand, Vefsen, Botne, Aal, Porsgrund og Kristiania.
114. *Thamnotettix quadrinotatus* FABR.
Er funden i Aal, Lærdal og ved Bergen. Ny for Vestlandet.
115. *Thamnotettix cruentatus* Pz.
Kun tagen i Aal.
116. *Fassus mixtus* FABR.
Denne for Vestlandet nye art toges i Lærdal.
117. *Athysanus pallens* ZETT.
Samledes i Tysfjorden.
118. *Athysanus brevipennis* KIRSCH.
Er funden i Aal, ved Bjöberg og paa Dönna (Helgeland).
119. *Athysanus grisescens* ZETT.
Kun funden i Tysfjorden.

120. *Deltocephalus abdominalis* FABR.
I den arkt. reg. er den funden i Tysfjorden, Hatfjelddalen, Skarmodalen og ved Rös vandet; i det sydlige ved Bjöberg og i Aal.
121. *Deltocephalus pulicaris* FALL.
Haves kun fra Aal.
122. *Deltocephalus striatus* L.
Er samlet i Tysfjorden, ved Trondhjem og i Aal.
123. *Deltocephalus Flori* FIEB.
Denne for faunaen nye art haves fra Tysfjorden og Hatfjelddalen.
124. *Acocephalus bifasciatus* L.
Haves fra Tysfjorden, Lillehammer og Hemsedal.
125. *Acocephalus albifrons* L. (SAHLB.).
Synes at være en kystform, idet mine eksemplarer er fra Bergen, Trondhjem, Lavik og Lærdal.
126. *Acocephalus nervosus* SCHRK.
Er funden i Aal, Lavik, Lærdal og ved Bergen. Ny for faunaen.

Fam. Fulgoridæ.

127. *Zygina flammigera* FOURCR.
Av denne vistnok for faunaen nye art haves et unicum fra Kristiania.
128. *Zygina* sp.
Ubestemmeligt ekspl. fra Aal.
129. *Cixius cunicularius* L.
Haves fra Lödingen og Tysfjorden.
130. *Cixius nervosus* L.
Er kun taget i Lavik.
131. *Delphax discolor* BOHM.
Sparsomt udbredt i den arktiske region, idet unica haves fra Tysfjorden, Hadsel og Rös vand.

Fam. Psyllidæ.

132. *Psylla pruni* Sc.
Denne for faunaen nye art har en vid udbredelse hos

- os, idet den er taget paa Hvaløerne og i Hatfjelddalen. —
 I Sverige kun funden i det sydligste (THOMSON, REUTER).
133. *Psylla betulae* L.
 Haves fra Aal, Hatfjelddalen, Rös vand.
134. *Psylla ledi* FLOR.
 Av denne hos os hidtil kun fra Ringerike kjendte art
 haves et st. fra Tysfjorden. I Sverige er den kun funden
 paa et par lokaliteter (Bohuslän og Dalarö [REUTER], Små-
 land [THOMSON]).
135. *Psylla Foersteri* FLOR.
 Ogsaa denne haves kun i et ekspl. (Lærdal).
136. *Psylla fusca* ZETT.
 Er funden ved Trondhjem, i Lavik og Lærdal. Ny for
 faunaen.
137. *Psylla alni* L.
 Forekommer i Aal, Lavik, Lærdal, Hatfjelddalen, Skar-
 modalen og Tysfjorden.
138. *Psylla nigrita* ZETT.
 Unicum fra Botne.
139. *Trioza acutipennis* ZETT.
 Unicum fra Rös vand.
140. *Trioza urticae* L.
 Unicum fra Kristiania.
141. *Aphalara exilis* WEB. & MOHR.
 Haves fra Aal.
142. *Livia juncorum* LATR.
 Er fanget ved Skien.

Kristiania, mars 1902.